

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**КАТЕГОРІЯ ПАСИВНОГО СТАНУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ:
СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА, ФУНКЦІЇ**

Студентки групи Кит 12-21

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Дуганової Анастасії Русланівни

Науковий керівник:

Нижегородцева А. О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ПАСИВУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1. Історичний аспект формування граматики в китайській мові	6
1.2. Прийменник як частина мови та деякі особливості їх використання.....	8
1.3. Пасивний стан в сучасній китайській мові та способи його вираження.....	9
Висновки до Розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ПРИЙМЕННИКИ 让, 把, 被 ТА 给 ЯК МАРКЕРИ ПАСИВУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	14
2.1. Прийменник 让: структура та функції в реченні.....	14
2.2. Прийменник 把: структура та функції в реченні.....	16
2.3. Прийменник 被: структура та функції в реченні.....	19
2.4. Прийменник 给: структура та функції в реченні.....	22
Висновки до Розділу 2.....	24
ВИСНОВКИ.....	25
论文摘要.....	28
Список використаних джерел	30

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню пасиву в китайській мові, а саме дослідженню прийменників на його позначення. Також в цій роботі ми дослідимо структуру та функцію таких прийменників: 让, 把, 被, 给.

Сучасна китайська лінгвістика продовжує досліджувати проблему вивчення категорії пасивного стану.

Варто зазначити, що в багатьох мовах світу існує таке явище, як пасивний стан речення, адже завдяки цьому стану ми можемо зробити акцент на об'єкті, над яким виконують дію навіть, якщо у реченні відсутня особа, що виконує дію. Тому, що це не завжди можна відобразити за допомогою активного стану. В різних мовах пасивний стан має унікальну будову, і китайська мова не є виключенням.

Популяризація вивчення китайської мови привернула увагу великої кількості мовознавців з усього світу, які досліджували особливості її граматичних устроїв, які формувалися протягом останніх десятиліть.

Насамперед Пейраубе (Peiraupe, 1996) та Сун Чаофен (孙朝奋, 1996) узагальнили хід граматикизації пасивних маркерів у письмовій мові, зокрема, пасивний маркер 被.

Проте, наявність багатьох праць таких авторів, Ван Лі (王力, 1958), Беннет (Bennett, 1981), Мей Цзіу Лін (美劇林, 1990), Лі та Томпсон (Li and Thompson, 1974) і Пейраубе (Peiraupe 1989, 1996) вказують на те, що більшість вчених не дійшла єдиної думки щодо розмежування самостійних і службових частин мови в морфології та граматиці. Прийменники 让, 把, 被, 给 є однією з основних категорій граматики, які використовуються в процесі створення і зображення речення з пасивним станом. Таким чином прийменники 让, 把, 被, 给 є одним із засобів актуалізації переведення уваги в реченні з суб'єкта на об'єкт дії. Прийменники 让, 把, 被, 给 в реченні сучасної китайської мови взаємодіють однаково та виконують схожу функцію.

Актуальність роботи зумовлюється спрямуванням сучасних лінгвістичних досліджень на всестороннє вивчення мови. Актуальність тематики спричинена розходженням думки дослідників та з'ясуванням особливостей в структуруванні речень з пасивним станом а також визначається необхідністю вивчення в китаєзнавстві категорії пасивного стану за допомогою прийменників 让, 把, 被, 给 і їх граматичних засобів реалізації у сучасній китайській мові.

Метою роботи є дослідження функцій прийменників 让, 把, 被, 给 в реченні з пасивним станом сучасної китайської мови.

Досягнення мети у роботі передбачає розв'язання таких **завдань**:

- обґрунтування теоретичних засад дослідження функції прийменників в реченні сучасної китайської мови;
- виявлення основних функціональних особливостей прийменників 让, 把, 被, 给 в пасивному реченні сучасної китайської мови;
- визначення та охарактеризування особливостей прийменників 让, 把, 被, 给 в пасивному реченні сучасної китайської мови.

Об'єктом дослідження є пасивний стан у сучасній китайській мові.

Предмет – граматики пасивного стану, дослідження прийменників, що позначають пасивний стан.

Методи дослідження. Для досягнення зазначеної мети та розв'язання зазначених завдань роботи передбачається застосування описового методу для визначення теоретичних функцій прийменників 让, 把, 被, 给, що позначають пасивний стан в реченні сучасної китайської мови, методу суцільної вибірки, який застосовується під час пошуку потрібної інформації, а також лексико-граматичний аналіз для виявлення лексичних та граматичних ознак і особливостей прийменників 让, 把, 被, 给, як показників пасиву в реченні сучасної китайської мови.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні знань щодо пасивного стану в сучасній китайській мові. Дослідження, якими прийменниками може виражатися цей стан, і яку роль в реченні китайської мови вони можуть мати.

Практичне значення роботи полягає в подальшому використанні висновків та результатів для різних навчальних лексикологічних курсів та лекціях з китайської мови для більшого розкриття теми категорії пасиву, що виражається прийменниками 让, 把, 被, 给 у реченні сучасної китайської мови.

Матеріалом цього дослідження слугують 20 речень, відібрані за допомогою наскрізної вибірки.

Структура. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, анотації та списку використаної літератури. Повний обсяг роботи складає 29 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ПАСИВУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Китайська мова – є однією з найскладніших мов світу. Граматику китайської мови вивчали багато дослідників, це були китайські, західні та інші науковці. Граматичні засади будь-якої мови, досить важко піддаються змінам, тому граматика китайської мови не є винятком. Формування граматики відбувалось впродовж багатьох тисячоліть, тобто, кожна мова має свої граматичні особливості.

Проблематиці в сфері морфології в китайській мові приділялось багато уваги вчених щодо кінцевої морфологічної класифікації, чіткого визначення частин мови в китайській мові, розбору службових та самостійних частин мови.

Отже, перед дослідженням граматичних категорій будь-якої мови, спочатку варто проаналізувати граматичну систему мови, що досліджується в синтаксичному та морфологічному аспектах, також варто визначити її основні особливості й ознаки.

1.1. Історичний аспект формування граматики в китайській мові

Засновник китайського мовознавства (马建忠, 1929), (王力) та ін. вважають, що самі по собі слова китайської мови на перший погляд не відносяться ні до однієї частини мови, але в складі речення будь-яке китайське слово можна віднести до певної частини на основі контексту.

Взявши за критерій класифікацію слів, період від ранньої династії Хань, коли зародилася китайська традиція коментування, до публікації Ма Ши Веня Тонг у 1898 році можна приблизно розділити на три періоди.

Перший період починається з I століття до нашої ери і триває до династії Тан (619–906). Коли під час ранньої династії Хань китайські вчені почали вивчати стародавні книги заново (після руйнувань, спричинених першим імператором Цін), вони натрапили на багато слів, значення яких було їм незрозумілим або зовсім невідомим.

Другий період починається з династії Сун і триває до ранньої династії Цін (1644–1911). Під час династії Сун відбувся великий розвиток. Граматичні слова були перейменовані на 虚字 xūzì – «порожні слова», а слова змісту отримали аналогічну назву 实字 shízì – «повні слова». До того часу існували лише терміни, що відносяться до граматичних слів, частина словникового складу була визначена. З появою 虚字 та 实字 була охоплена вся лексика, що склало мінімальну систему частин мови.

Третій період почався, коли під впливом маньчжурського завоювання Китаю відбулося відродження класичних досліджень. Що стосується термінології, було зроблено ще декілька уточнень. Одним з них, стало те, що почала існувати різниця між «словесним» і «номінальним» використанням одного й того самого слова. (Peverelli, P., 2015, с.13-15).

Отже, можемо зазначити, що приналежність слова до частини мови – це характеристика, яку слово набуває лише в складі речення. У китайській мові досить чіткий порядок слів у реченні, який регулює відношення між словами. Згідно з цим підмет (об'єкт) знаходиться на першому місці, присудок (дія) йде після підмета, а додаток (суб'єкт) після присудка, до того ж, будь-яке означення завжди знаходиться перед означуваним словом. (黎锦熙, 1924)

Саме граматики (黎锦熙, 1924) стала практично першою книгою, де був проголошений принцип переваги синтаксису над морфологією, згодом саме цей принцип широко використовувався при побудові китайських граматик. Принцип полягає в тому, що при поясненні будь-якого граматичного явища в китайській мові за основу береться синтаксис (на відміну від традиційних європейських граматик, де за основу береться слово в його словникової морфологічної належності). До того ж, аж до теперішнього часу книги з граматики Лі Цзіньсі, із зазначеним принципом, залишається чудовим (і якомога докладнішим) довідником, що зафіксував стандарти байхуа початку ХХ століття.

Досліджуючи будову прийменника, Лі Цзіньсі говорив про «пряму», тобто вихідну форму речення, і про інверсії, і повернення в вихідну форму. Під прямою формою мався на увазі порядок слідування підмет (об'єкт) + додаток (суб'єкт) + присудок (дія), під інверсією мається на увазі зворотний порядок слів в реченнях з пасивним станом, що виражається прийменниками 让, 把, 被, 给.

1.2 Прийменник як частина мови та деякі особливості їх використання

Прийменник в українській мові – це незмінна службова частина мови, яка виражає залежність одного повнозначного слова від іншого у словосполученні. Прийменники членами речення не виступають. Також вони не мають лексичного значення. Варто згадати, що прийменники не можуть використовуватися самі по собі. Китайська мова не є винятком. В цьому випадку їх також потрібно використовувати зі словами з більшим «змістом», наприклад іменники чи дієслова. Таким чином вони можуть скласти прийменникову фразу. Вони також не можуть повторюватися, на відміну від дієслів і прикметників. Крім того, у прийменниках не використовуються аспектні частки. Однак їх можна заперечити за допомогою прислівника 不. Це також означає, що вони можуть ставити ствердно-заперечні запитання.

Також варто відмітити, що значення терміну «прийменник» не зовсім відповідає загальноприйнятому визначенню в українській мові. Натомість, дослідники граматики китайської мови, звертаючись до прийменників з термінологічної точки зору, дають короткі та лаконічні визначення, що описують граматичні ознаки. 现代汉语规范词典 xiàndài hànyǔ guīfàn cídiǎn визначає прийменник у китайській мові як різновид службових слів, який ставиться перед іменником, займенником або іменником-словосполученням, вказує на час, місце, спосіб, мету, відносність або порівняння самих суб'єктів чи їхніх дій. (李行健, 2005)

Прийменники виконують велику роботу, яку ми іноді сприймаємо як належне. Вони допомагають вказати середовище (коли і де), напрямок (до, звідки, у), причину, спосіб та інші функції, які роблять речення зв'язними. Є також кілька прийменників, які зазвичай поєднуються з тими ж типами дієслів (从 з місцями, наприклад). (Запозичено з <https://resources.allsetlearning.com/chinese/grammar/Preposition>)

Так, у китайській мові за допомогою порядку слів формуються граматичні відношення предикації, іменного та дієслівного керування. Вони утворюють основну структуру граматичних відносин для простого китайського речення. За допомогою синтаксичних службових морфем формуються однакові граматичні відношення називного та дієслівного керування. За своїми функціями в реченні синтаксичні службові морфемі є прийменниками, що сходять до дієслів, тому їх часто називають дієсловними – прийменниками.

Синтаксичні прийменники поділяються на групу граматичних прийменників, за допомогою яких між дієсловом і керованим іменем встановлюються певні граматичні відношення.

Найбільшою різницею між китайською та українською мовами полягає в граматиці. Граматика української мови сувора і логічна. Граматика української мови підпорядковується певним правилам. А ось граматика китайської мови, навпаки, несистемна і іноді навіть довільна. Наприклад, дієслова української мови можуть відмінюватися, мати минулий, теперішній і майбутній час, тому одне дієслово в українській мові може мати кілька форм. У китайській мові дієслова не мають відмін, не змінюються за часом, щоб висловити, в який час відбулася дія, в реченні китайської мови потрібно просто додати слово, що виражає теперішній, минулий або майбутній час.

1.3 Пасивний час в сучасній китайській мові та способи його вираження

Пасивний стан є досить розповсюдженим явищем у сучасній китайській мові, зустрічається, як і на письмі так і в усному мовленні. Основним способом вираження пасиву у китайській мові є синтаксичний спосіб. Також використовується лексико-морфологічний, проте він зустрічається набагато рідше, ніж синтаксичний. Тож розгляньмо обидва способи.

Синтаксичний спосіб виражається у складанні словосполучень різних видів в одне ціле. Завдяки цьому способу складність термінів у ряді наук та технологій, стає більш продуктивним та надає велику перспективу. Завдяки термінам-словосполученням простіше передавати приналежності до класифікаційного ряду, що ґрунтується на родовому співвідношенні понять, ніж за допомогою інших словотвірних засобів. Саме це робить синтаксичний спосіб більш вживаним. В китайській мові синтаксичний спосіб утворюється наступним чином.

В той час коли суб'єкт разом з дієсловом вводиться в рамкову конструкцію між 是 і 的. То тільки за наявності саме суб'єкта й дієслова, які вводяться в рамкову конструкцію, тільки в такому випадку може бути передано значення пасиву. Це пов'язано з тим, що сама конструкція «是...的», яка включає в себе обставину чи додаток, немає ніякого відношення до пасиву, але служить для виділення саме внутрішнього слова, яке знаходиться в рамковій конструкції і в той же час вказує на минулий час. (胡清国 编著, 2009-10)

Якщо в речення додати якийсь інший елемент, крім суб'єкта і дієслова, то це може змінити і зміст, і вцілому значення речення.

Коли ми візьмемо речення, в яких суб'єкт буде неживим предметом, то також може використовуватися рамкова конструкція «是...的», яка наведена вище. У цьому випадку наявність дієслова всередині рамкової конструкції і навіть винесення суб'єкта – неживого предмета – за межі конструкції, може вказувати на пасивний стан.

Лексико-морфологічний або морфологічний спосіб творення слів – це один із основних процесів у сучасній українській мові. Він утворюється за допомогою префіксів та суфіксів, а якщо ми візьмемо сучасну китайську мову, то цей спосіб не буде утворюватися за допомогою цих частин слова, оскільки китайська мова є

кореневою, а отже форма слова не змінюється. В цьому випадку у творенні слів будуть використовуватися деякі спеціальні слова.

Якщо ми візьмемо саме морфологічний спосіб, що виразити пасивний стан в сучасній китайській мові, тоді ми будемо вживати такі дієслівні слова, що називаються «дієсловами-маркерами», вони і містять у собі значення пасивного стану. Наприклад, при перекладі на українську мову ці слова матимуть афікс -ся: 遭 zāo – «*піддаватися*»; «*стикатися*» (з якоюсь негативною подією); 受 shòu – «*піддаватися*»; «*стикатися*»; «*отримувати*»; 挨 ái – «*піддаватися*» (якомусь негативному впливу); «*терпіти*» (голод, холод і т.д.);

В якості додатку до цих дієслів, можуть використовуватися в основному двоскладові або багатоскладові слова або словосполучення, в деяких випадках перед ними можуть вживатися прислівники ступеню 很 hěn, 太 tài, 非常 fēicháng та інші.

Якщо ми візьмемо до уваги, то синтаксичний спосіб утворення пасивного стану пов'язаний зі зміною порядку слів у реченні з одночасним додаванням прийменників, такі як: 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi і тому подібні. Самі прийменники не перекладаються в реченні, а лише позначають пасивний стан. Взагалі, між цими прийменниками немає великої різниці, тільки що 把 bǎ, 给 gěi, 让 ràng використовуються в усному мовленні. У письмовій та офіційній формі, зазвичай використовуються 为 wéi, 所 suǒ, 由 yóu та 被 bèi. Прийменники 把 bǎ та 被 bèi вважаються універсальними та частіше зустрічаються у вираженні пасивного стану в сучасній китайській мові.

Однією з важливих умов у використанні зазначених вище прийменників в реченнях із пасивним станом є те, що присудком в такому реченні не може бути односкладне дієслово, воно має бути представлене результативним словом або дієслівним суфіксом чи модифікатором.

Підмет, який є об'єктом в реченні має бути вираженим, визначеним та відомим співрозмовнику предметом або особою. В цьому випадку не допускається використання в якості підмета невизначених предметів або осіб, тому не можна вживати такі слова, як 一个本子 yīgè běnzi – «*один зошит*», 某些人 mǒuxiē rén – «*деякі*

люди», 有的东西 yǒude dōngxi – «певні речі» і тому подібні. Дієслово-предикат в таких випадках не може бути представленим одним, окремим дієсловом. Воно має містити якісь додаткові елементи, такі як додаток-суб'єкт попереду або суфікси, модифікатори, обставини міри позаду і так далі.

При збереженні загальної синтаксичної структури речення зокрема відбувається заміна значення самого підмета, тобто він перестає виконувати функцію фактичного суб'єкта і надає цю функцію додатку.

В реченнях такого типу, передбачається використання прийменників, які ставляться перед додатком. Це прийменники, які описані вище: 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi. Форма в якій додається 给 gěi, тобто «... 被 (让) (叫) ... 给» найбільш частіше зустрічається саме в усному мовленні. Усі службові слова, в тому числі і заперечення та модальні дієслова розташовуються перед прийменниками пасивного стану.

Прийменники 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi, можуть займати однакову синтаксичну позицію в реченні, відігравати однакову роль прийменника-показника, але не можуть бути абсолютно однаковими за значенням та взаємозамінами. Прийменники 把 bǎ та 被 bèi можуть вживатися тільки в реченнях, в яких присудок представлено дієсловом дії, а саме дієсловом, що показує активну дію (нести, працювати, плавати, бігати і тому подібні). В той же час, прийменники 把 bǎ та 被 bèi також можуть вживатися в реченнях, в яких додаток-суб'єкт, а саме ким відбувається дія, відсутній, а такі прийменник, як 让 ràng, при відсутності того, ким виконується дія, вживатися не можуть. В тому випадку, коли додаток-суб'єкт відсутній, прийменники 把 bǎ та 被 bèi ставляться безпосередньо перед самим присудком. Прийменник 给 gěi також може використовуватися в реченні пасивного стану, коли немає вказівки на суб'єкта дії.

Прийменник 让 ràng, має більше можливостей поєднання з дієсловами. Він може вживатися як і з присудками, представленими дієсловами дії, так і з присудками, представленими дієсловами, які не позначають якусь фізичну дію. На відміну від прийменників 把 bǎ та 被 bèi. Вживання вищезгаданих прийменників допускається

при будь-якому присудку, у тому числі вираженому дієсловами не дії, до яких відносяться «有», «知道» і так далі.

Якщо в силу будь-яких обставин у прийменниках, які містять вказівку на те, ким або чим відбувається певна дія у реченні, необхідно вжити саме прийменник 让 rang, тоді в якості пустого додатка-суб'єкта виступає слово 人 rén, яке не перекладатиметься на українську мову.

Висновки до Розділу 1

Проаналізувавши теоретичні засади дослідження особливостей прийменників в сучасній китайській мові, в описаних вище підрозділах ми дізнались специфіку дослідження граматики загалом, прийменників, також розглянули два основних способи вираження пасивного стану в сучасній китайській мові. Визначили, що в сучасній китайській мові граматичні значення та зв'язки між словами в реченнях виражаються не за допомогою зміни флексій або звуків у коренях, а за допомогою порядку слів у реченні й використання службових частин мови. З'ясували зміст поняття «применник» та дослідили особливості його вживання. Вивчивши роботи мовознавців, виявили, що прийменник є однією з найважливіших службових частин сучасної китайської мови.

Також було визначено, що завдяки прийменникам 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi в сучасній китайській мові виражається пасивний стан. Ми дослідили, якими способами відображається пасивний стан у сучасній китайській мові. Виявили в яких випадках можуть використовуватися ті чи інші прийменники, яка в них різниця вживання. Завдяки нашому дослідженню, зрозуміли в яких випадках краще використовувати прийменники 把 bǎ, 被 bèi, а в яких 让 ràng, 给 gěi.

РОЗДІЛ 2. ПРИМЕННИКИ 让, 把, 被 ТА 给 ЯК МАРКЕРИ ПАСИВУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Ми визначили, що в сучасній китайській мові прийменники 让, 把, 被, 给 виступають як вид службових слів, функції яких полягають у вираженні пасивного стану в реченнях сучасної китайської мови. Проте перш ніж розпочати дослідження способів реалізації прийменників 让, 把, 被, 给 в сучасній китайській мові, ми маємо розібрати на прикладах їх структуру та функцію в реченнях сучасної китайської мови.

2.1. Прийменник 让: структура та функції в реченні

Прийменник 让 може використовувати у різних випадках. Одним з них є те, що Цей прийменник може позначати пасивний стан в реченнях сучасної китайської мови. Прийменник 让 досить сильно схожий на вживання іншого прийменника пасивного стану – 被, про який ми поговоримо трохи пізніше.

Оскільки ми вже зазначили, що 让 еквівалентний до 被, тоді ми маємо таку схему пасивного речення:

Підмет (суб'єкт) + 让 (+ Виконавець дії) + Присудок (дієслово) + 了.

Також неможливо не згадати, що прийменник 让 може виражати не лише пасивний, але й причинний (каузативний) стан. Тому речення зі схемою, що зазначалася вище можуть породжувати двозначність. Наприклад:

录音机让小王弄坏了。

Lùyīnjī ràng xiǎo wáng nòng huàile

Сяо Ван зламав магнітофон.

这种药让孩子吃了不得了。

Zhè zhǒng yào ràng hái zi chī liǎo bù dé le

Ці ліки роблять дитину нестерпною

Тож, розгляньмо приклади. В обох речення присутня двозначність. А саме в першому прикладі також може бути інший переклад : «Магнітофон був зломаний Сяо Ванем», тут ми бачимо в більшій мірі саме пасивний стан.

В той час, коли другий приклад має більш причинний (каузативний) стан. В цьому випадку ми можемо сказати, що «через ліки дитина робиться нестерпною».

Також, коли Сян Кхайсі в 2011 році досліджував, те що речення з 让 може позначати не лише пасивний стан, він аналізував синтаксичні умови явища каузативної та експресивної пасивності, більшість використаних зразків речень були реченнями, складеними з Підметом (суб'єктом), що виражає сильну агентивність людини, або особи. А саме такі речення :

你怎么让他打了？

Nǐ zěnme ràng tā dǎle?

Як ти дозволив йому вдарити?

我让主任臭骂了一顿。

Wǒ ràng zhǔrèn chòumàle yī dùn.

Директор облаяв мене.

Але прийменник 让 позначає не лише пасивний стан. Основною роллю 让 є те, що воно виступає каузативним дієсловом. В цьому вирадку структура речення є наступною :

Підмет (суб'єкт) + 让 (інше каузативне дієслово) + Особа + Присудок (дієслово)

Варто зазначити, що 让 є найпоширенішим каузативним дієсловом у розмовній китайській мові, і його часто перекладають «зробити» або «дозволити». В

китайській мові контекст загалом пояснює, наскільки готовий об'єкт каузативного дієслова.

Наприклад:

那个老人让我想到了我爷爷。

Nàgè lǎorén ràng wǒ xiǎngdàole wǒ yéyé.

Цей старий нагадує мені мого дідуся.

(路浩宇, 2014)

2.2. Прийменник 把: структура та функції в реченні

Речення з 把 bǎ — це структура для побудови довгих речень, які зосереджуються на результаті чи впливі дії. Одна з його ключових особливостей полягає в тому, що він наближає об'єкт дієслова до початку речення та ставить перед ним 把.

Конструкція з 把 bǎ використовується, щоб висловити результат дії, що здійснюється суб'єктом (підметом) над будь-яким об'єктом. У літературному перекладі 把, звичайно, не перекладається прямо як «взяти», але наявність 把 при перекладі на українську змінює форми слів, відмінки деяких слів, можуть додаватися прийменники.

Слід зазначити, що в звичайному реченні існує наступний порядок слів:

- Суб'єкт (підмет) + дієслово (присудок) + об'єкт (додаток).

У реченні ж з 把 порядок трохи інший:

- Суб'єкт (підмет) + 把 (як дієслово) + об'єкт (додаток) + дієслово (присудок)

Об'єкт (або ж додаток) варто ставити після 把. Як приклад, речення «我把词典放在桌子上了» [Wǒ bǎ cídiǎn fàng zài zhuōzi shàngle] з китайської буде мати як дослівний переклад, так і літературний: «Я взяв словник ,поклав на стіл.» (дослівний переклад) та «Я поклав словник на стіл.» (літературний переклад).

Якщо прибрати 了, то переклад буде в теперішньому або майбутньому часі:
我把词典放在桌子上。

Wǒ bǎ cídiǎn fàng zài zhuōzi shàng

«Я кладу словник на стіл.»

«Я покладу словник на стіл»

Конструкція з 把 bǎ часто використовується в реченнях, в яких відбуваються дії над об'єктом в просторі, або ж просто конкретні фізичні дії над об'єктом. Тому, деякі помилково вважають, що в реченнях з 把 порушується класичний порядок слів: «суб'єкт + дієслово + об'єкт», але при цьому вони не враховують, що 把 і є дієсловом, яке просто не перекладається на українську мову. Речення з 把 виглядають як «суб'єкт + 把 (як дієслово) + об'єкт + інше дієслово». Тобто, конструкція з 把 відповідає типу конструкції «дієслівна зв'язка», де 把 виступає допоміжним дієсловом (а за класифікацією інших дослідників - прийменником).

Варто зауважу на те, що конструкція з 把 застосовується при наступних умовах:

- Об'єкт відомий (дія відбувається над об'єктом, який згадувався раніше в контексті або який відомий).

Такі речення описують дію над об'єктом в деталях. Речення з 把 працюють з об'єктами (додатками), які згадувалися раніше в контексті або відомі по контексту. Іншими словами, об'єкт повинен бути відомий або очевидний. Це означає, що об'єкт

уже відомий з контексту, або цей об'єкт повинен бути якимось узагальненим поняттям. Наприклад:

我有时候把酸牛奶当牛奶喝。

Wǒ yǒu shíhòu bǎ suānniúnnǎi dāng niúnnǎi hē

Іноді я п'ю кефір замість молока.

У цьому прикладі 酸牛奶 і 牛奶 являються узагальненими поняттями, що описують тип молочних напоїв, але не є конкретними кружками молока або кефіру. Самі такі слова узагальненого типу можна використовувати в реченнях з 把, так як і кефір, і молоко - є явищем, знайоме автору.

- Дія над об'єктом (додатком).

Іншою вимогою застосування конструкції з 把 є те, що дія над об'єктом має бути конкретною, що виключає можливість застосування психо-емоційних дієслів. З прийменником 把 не описують емоції і почуття. Також не можна використовувати дану конструкцію з психо-емоційними дієсловами або з дієсловами чуттєвого сприйняття. Щось конкретне повинно бути скоєно над об'єктом, але не емоції чи почуття. Наприклад:

他把他妹妹爱。

Tā bǎ tā mèimei ài

Він любить свою молодшу сестру.

Також прийменник 把 в реченні пасивного стану може вживатися з двома додатками. Як ми вже знаємо, звичайна структура речень з 把 розміщує об'єкт одразу після 把. Однак для певних дієслів ми можемо мати два об'єкти в реченні з 把. Їх використання в реченні 把 також включатиме прийменники.

У структурі з 把 може бути два об'єкта (додатки), але при цьому найчастіше додаватимуться дієслівні суфікси: 到 dào, 给 gěi і 在 zài.

Структура речення з 把 з двома додатками (об'єктами):

- Підмет (суб'єкт) + 把 + Додаток (об'єкт) 1 + Присудок (дієслово) +
Дієслівний суфікс + Додаток (об'єкт) 2

Поширені дієслова, які мають два об'єкти, включають: 送 sòng – «відправити», 拿 ná – «давати», 递 dì – «доставити», 卖 mài – «продавати», 借 jiè – «позичити», 还 huán – «повертати», 介绍 jièshào – «представити». Наприклад:

我们把礼物送给客人了。

Wǒmen bǎ lǐwù sòng gěi kèrénle

Ми дарували гостям подарунки.

她把房子卖给谁了？

Tā bǎ fángzi mài gěi shéile?

Кому вона продала свій будинок?

(Запозичено з

[https://resources.allsetlearning.com/chinese/grammar/Using_\"ba\"_sentences#What_is_a_.E6.8A.8A_sentence.3F](https://resources.allsetlearning.com/chinese/grammar/Using_\))

2.2 Прийменник 被: структура та функції в реченні

Речення 被 bèi, які китайською називають 被字句 bèizìjù – це ключовий спосіб вираження пасивного стану в сучасній китайській мові. У пасивних реченнях об'єкт дії стає суб'єктом речення, а «виконавець» дії, який був би суб'єктом звичайного речення (активного стану), стає другорядним і може або не може згадуватися в пасивному реченні.

То які ж функції виконують речення з прийменником 被:

1. Пасивні речення вказують на те, що хтось зазнав негативного впливу.
他被打了。

Tā bèi dǎle

Його побили

2. Пасивні речення зміщують акцент із «виконавця» дії на того, на кого ця дія впливає.

你被工作炒鱿鱼了？

Nǐ bèi gōngzuò chǎoyóuyúle?

Тебе звільнили з роботи?

3. Пасивні речення дозволяють уникнути необхідності згадувати «виконавця» дії або тому, що він невідомий, або з інших причин.

我的手机被偷了。

[Wǒ de shǒujī bèi tōule]

У мене вкрали мобільний телефон

Зазвичай для створення речення з прийменником 被, який виступає показником пасивного стану речення, потрібні такі умови:

- Дієслово повинне бути перехідним (по-іншому транзитним). Тобто, з дієсловом має поєднуватися додаток (об'єкт, над яким цей дієслово робить дію). Перехідними ми назвемо такі дієслова як 吃 chī – «їсти» (можна сказати "їсти рис"), 买 mǎi – «купувати» (можна сказати "купувати одяг"). А неперехідними дієслова маємо є такі дієслова як : 跑步 pǎobù – «бігати», не можна сказати тощо.
- Якщо Ви будете використовувати суб'єкт дії, то цей суб'єкт повинен бути відомий .

- Дієслово повинно містити дієслівне доповнення або інше якесь доповнення, або дієслівну частку.

Варто зазначити, що дієслово не може складатися з одного ієрогліфа, наприклад, не можна просто використати ієрогліф 吃 chī – «їсти». Можна, 吃了 chīle – «з'їв», 吃掉 chī diào – «з'їв начисто», 吃完 chī wán – «доїв». Бо зазвичай конструкція 被 bèi показує завершене дію. Тож, розгляньмо речення «朋友吃了蛋糕» Péngyǒu chīle dàngāo, його переклад матиме вигляд: «Друг з'їв тістечко».

У цьому реченні «друг» є суб'єктом (виконавцем). Дієслово - 吃 chī – «їсти», але воно занадто просте, тому і вимагає щось після себе - в даному випадку частку 了 le, що позначає завершену дію. Об'єкт тут – 蛋糕 dàngāo – «тістечко». Тепер все, що нам потрібно - це ввести 被 і трохи перемістити частини речення. Так, як схемою для речення з 被 є:

- Підмет (суб'єкт) + 被 (+ Виконавець дії) + Присудок (дієслово) + 了.

Спочатку, переміщаємо об'єкт 蛋糕 вперед, адже тепер це новий суб'єкт. Додаємо 被 після нового суб'єкта, потім вставляємо те, що було суб'єктом раніше («друг», тепер це «виконавець»). Закінчуємо дієслівної фразою 吃了.

Отже, тепер вийшло нове речення пасивного стану з 被:

蛋糕被朋友吃了。

Dàngāo bèi péngyǒu chīle

Тістечко було з'їдене другом

(

Запозичено

3

[https://resources.allsetlearning.com/chinese/grammar/Using_\"bei\"_sentences](https://resources.allsetlearning.com/chinese/grammar/Using_\))

2.3 Прийменник 给: структура та функції в реченні

Прийменник 给 gěi може використовувати в конструкціях пасивного стану. Він може або безпосередньо замінити 被, або використовуватись разом із 被. Порівняно з 被, 给 є більш розмовним і не використовується в письмовій мові.

给 може безпосередньо замінити 被 в оригінальному пасивному шаблоні.

Тож, схемою для цього типу речень пасивного стану є:

- Отримувач + 给 + Виконувач дії + Фразове дієслово

Наприклад:

我给他骗了。

Wǒ gěi tā piànle

Я збрехав йому

这么好的机会给你浪费了。

Zhème hǎo de jīhuì gěi nǐ làngfèile

Ти втратив таку гарну можливість

Використовуючи 给 у пасивному стані, ви також можете використовувати його з 被. У цій структурі 给 наголошує пасивний стан.

В цьому випадку структура речення буде наступною:

Отримувач + 被 + Виконавець дії + 给 + Фразове дієслово

Наприклад:

妹妹被这个电影给吓哭了。

Mèimei bèi zhège diànyǐng gěi xià kūle

Моя молодша сестра була до сліз налякана цим фільмом.

Однак, варто не забувати, що прийменник 给 gěi також може означати «для», наприклад, «усе, що я роблю, я роблю це для вас». Також цей прийменник може мати значення «давати», наприклад, «надавати послугу або дати щось комусь». У цьому випадку стандартна позиція символу знаходиться перед дієсловом, хоча іноді вона стоїть після, залежно від дієслова.

Значення 给 дуже схоже на 为 wèi у китайській мові, але 给 є більш неформальним, ніж 为, і є багато випадків, коли це просто ґрунтується на конвенціях і загальній практиці, щоб вирішити використовувати те чи інше.

Структура речення:

- Підмет (суб'єкт) + 给 + Одержувач + Фразове дієслово

Наприклад:

我儿子喜欢给小狗洗澡。

Wǒ érzi xǐhuān gěi xiǎo gǒu xǐzǎo

Мій син любить купати цуценя

Зауважте, що «одержувач» у схемі, зазначеній вище, зазвичай є особою, але не обов'язково саме особою. Це може бути тварина, компанія або будь-яка кількість інших типів одержувачів. Наприклад:

妈妈在给孩子们做饭。

Māmā zài gěi háizimen zuò fàn

Мама готує дітям їсти

Прийменник 给 – може ставитися після дієслів як дієслівна морфема. Традиційно в граматиці, 给 ставиться після односкладових дієслів, але сучасні тенденції китайської мови привели до того, що 给 може стояти і після двоскладових дієслів за схемою:

Підмет (суб'єкт) + Присудок (дієслово) + 给 + адресат + Додаток (об'єкт)

Висновок до Розділу 2

Основними засобами реалізації прийменників 让 rǎng, 把 bǎ, 被 bèi, 给 gěi в реченні сучасної китайської мови було використання їх при утворенні пасивного стану.

Пасивний стан у сучасній китайській мові виражається за допомогою прийменників 被 bèi, 把 bǎ, 给 gěi, 让 rǎng, та строгим та чітким порядком речення, як на письмі так і у мовленні. Визначили, що більш вживаним прийменником на письмі та офіційній формі є: 被 bèi; а в усній формі: 把 bǎ, 给 gěi, 让 rǎng. Найбільш вживаніші серед цих прийменників, це 把 bǎ та 被 bèi вони є найрозповсюдженими прийменниками в сучасній китайській мові для вираженню пасивного стану.

Також ми дослідили декілька видів конструкцій пасивного речення, в яких вживаються прийменники 让 rǎng, 把 bǎ, 被 bèi, 给 gěi. Виявили в яких випадках доцільніше використовувати пасив:

- 1) коли хтось говорить про постраждалого;
- 2) якщо нам потрібно зробити акцент не на виконавці дії, а на предмет над яким виконують дію;
- 3) якщо не потрібно згадувати «виконавця» дії, тому що він невідомий, неважливий, або з інших причин;
- 4) показати негативний вплив безпосередньо на об'єкт.

Розібрали на практиці умови використання прийменників 让 rǎng, 把 bǎ, 被 bèi, 给 gěi.

Прийменники 让 rǎng, 把 bǎ, 被 bèi, 给 gěi, є показниками пасивного стану у реченні сучасної китайської мови, вони допомагають краще виразити ту чи іншу думку, пояснити певну ситуацію. Таким чином, прийменники є важливою часткою сучасної китайської мови і виконують важливу роль у передачі пасивного стану на письмі і в усному мовленні.

ВИСНОВКИ

На підставі проведених досліджень, ми окреслили загальну історію граматики китайської мови; вияснили термінологію поняття «прийменник» та його вживання в сучасній китайській мові; проаналізували загальні способи вираження пасивного стану. Також виокремили кожен з прийменників 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi. З'ясували випадки їх вживання та їх функції в реченні сучасної китайської мови.

Підсумовуючи наше дослідження, ми виділили для себе ключові етапи формування загальної граматики китайської, до того ж, проаналізували історію становлення граматики. Також нами було оброблено роботи відомі мовознавців Китаю і не тільки. Це допогло у формуванні загальних знань в їх сфері праць.

Також ми досить ретельно дослідили таке поняття як «прийменник». Порівняли з українською мовою визначення цього терміну, і дізналися, яке значення «прийменник» має безпосередньо в китайській мові. Загалом порівняли роль прийменників в граматиці китайської та української мов.

Варто згадати, що нами було проведено дослідження пасивного стану в сучасній китайській мові. А саме, ми проаналізували та структурували основні способи вираження пасивного стану з усіма його конструкціями та прийменниками, безпосередньо нашого дослідження, : 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi.

До того ж, нами було розглянуто в яких випадках та з якими членами речення варто вживати ті чи інші прийменники. В цій роботі ми розібрали які прийменники найчастіше вживаються в усному або, відповідно, в письмовому мовленні.

Варто зазначити, що головна мета нашого дослідження передбачала цілий ряд завдань, які були визначені на самому початку. Ми окреслили та виділили теоретичні засади дослідження функцій прийменників 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi у реченні сучасної китайської мови; структурували та проаналізували основні аспекти використання пасивного стану у сучасній китайській мові; встановили, які бувають схеми речень пасивного стану з використанням прийменників 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng,

给 gěi у сучасній китайській мові; виділили чіткі правила і умови використання цих прийменників у реченнях, що позначають пасивний стан в сучасній китайській мові.

Для аналізу теоретичних засад дослідження прийменників 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi в сучасній китайській мові, ми ознайомилися з виникненням та основними тезами вивчення граматики китайської мови. Під час дослідження використання прийменників 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi у реченнях сучасної китайської мови, ми визначили сутність, особливості та значущість пасивного стану, як невід'ємної складової мови.

Також, нами було з'ясувано, що одним із найголовіших понять, за допомогою якого реалізується пасивний стан, це прийменники 把 bǎ, 被 bèi, 让 ràng, 给 gěi. Також дослідили, що конкретним способом їх реалізації є чіткий та строгий порядок слів у реченні, але пасивний стан вимагає деяких змін в структурі речення. Слід зазначити, задля цього, завданням деяких прийменників, є незвичне розташування слів у реченні з очевидними порушеннями початкової синтаксичної конструкції. Також це робиться задля емоційно-сміслового увиразнення певного вислову. Речення створені за допомогою прийменників служать дієвим засобом синтаксичної виразності.

Зокрема, кожен з розглянутих раніше прийменників має власну функціональну, а також структурну особливість. Найпершим прийменником нашого дослідження став 让. Визначили, що він може виражати не лише пасивний, а й каузитивний стан. Аналізуючи це, ми зрозуміли, що речення з 让 при перекладі має деяку двозначність.

Натомість, речення з прийменником 把 дає можливість створення своєрідної інверсії. Простіше кажучи, 把 в реченні переводить увагу з підмета (суб'єкта) на додаток (об'єкт дії).

Прийменник 被, в свою чергу, утворює речення пасивного стану. До того ж ми виокремили деякі функції, які виконує даний прийменник.

А от в реченні, прийменник 给 вводить об'єкт на який спрямована дія суб'єкта. Ми дослідили, що цей прийменник схожий по значенню та вживанню до

прийменика 被, іноді вони разом навіть утворюють конструкцію для вираження пасивного стану.

Отже, на нашу думку дана робота узагальнила та структурувала загальні знання про пасивний стан в сучасній китайській мові, а саме закріпила знання про прийменники 让, 把, 被, 给. Хоча, незважаючи на це, питання про утворення пасивного стану в реченнях китайської мови досі є актуальним для більш детального вивчення.

论文摘要

本研究的主要课题是对现代汉语被动语态的研究。 据此，我们考虑了汉语语法的形成阶段，探讨了被动状态的主要表达方式。

借用各国语言学家的著作，突出“介词”概念的特点。 我们分别考察了每个介词：它在现代汉语句子中的用法和结构。 我发现在哪些情况下使用介词 «让、给» 以及在哪些情况下使用 «把、被»。 在某些情况下，我们注意到除了被动语态之外在其他情况下使用的介词的其他含义。

我们还得出结论，当使用介词 «让、把、被、给» 时，句子中单词的初始顺序会发生变化。 结果发现，与介词一起也将注意力从宾语转移到主语，这就是被动语态在汉语中的作用。 另外，通过分析，发现介词 «让» 有歧义。 它与被动状态一起表示因果关系，即因果关系。

总的来说，我们得出的结论是，介词是语言中最重要的部分之一，因为它可以表示多种含义。 甚至改变句子的意思。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. A synchronic and diachronic study of the grammar of the Chinese Xiang dialects, Mouton de Gruyter, Wu, Y. (2005), .
2. Chinese Grammar Wiki. (2019, 11 березня). *Causative verbs - Chinese Grammar Wiki*.
3. Chinese Grammar Wiki. (2021, 21 квітня). *Expressing "for" with "gei" - Chinese Grammar Wiki*.
4. Chinese Grammar Wiki. (2021, 7 квітня). *Expressing passive voice with "gei" - Chinese Grammar Wiki*.
5. Chinese Grammar Wiki. (2018, 22 листопада). *Preposition - Chinese Grammar Wiki*.
6. Chinese Grammar Wiki. (2021, 31 грудня). *Using "ba" sentences - Chinese Grammar Wiki*.
7. Chinese Grammar Wiki. (2021, 18 січня). *Using "bei" sentences - Chinese Grammar Wiki*.
8. The History of Modern Chinese Grammar Studies, Springer Berlin Heidelberg, Peverelli, P. (2015), с.13-15.
9. Word-Order Change and Grammaticalization in the History of Chinese, Stanford: Stanford University Press, Chaofen Sun (1996).
10. «被»字句, 中国语文 第 6 期; 李临定 (1980).
11. 关于使役兼表被动句的考察 : 兼论“让”字被动句与“被”字句的区别, 路浩宇 (2014) /
12. 汉语被动式与动词被动化, 现代外语” 第 3 期, 吴实学 (2000).
- 13.汉语使役与被动兼用探源, 近代汉语探源, 商务印书馆, 江蓝生 (2001).
- 14.汉语语法分析问题, 北京: 商务印书馆, 吕叔湘(1997).
15. 马氏文通, 商务印书馆, 马建忠 (1929).
- 16.外国人学汉语语法 / 胡清国 编 著, 上海: 上海 教育 出版社, (2009-10).
- 17.现代汉语被字句研究, 一北京: 北京大学出版社, 李珊著(1993).

- 18.现代汉语被字句研究, 北京大学出版社, 李珊 (1994).
- 19.现代汉语规范词典, 北京:外语教学与研究出版社/语文出版社, 李行健主编.
- 20.新著国语文法, 新著国语文法 , 黎锦熙 (1924).
- 21.中国现代语法, 山东教育出版社, 第二卷, 王力 (1986).